

EESTI 2008. AASTA I KVARTALI ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- **Eratarbimise jätkuv nõrgenemine 2008. aasta I kvartalis vähendas märkimisväärselt sise-majanduse koguprodukti (SKP) otseste komponentide, kaupade ja teenuste puudujääki suhtena SKPsse. Puudujääk moodustas 9,4% viimase nelja kvartali SKPst (2007. aasta I kvartalis 12,4%). Sama kvartali baasil oli puudujääk 6,9%.**
- **Oluliselt vähenes kaupade konto puudujääk ning suurenes teenuste ja jooksevülekannete konto ülejääk.**
- **Eestisse paigutatud välismaiste otseinvesteeringute tulusus oli jätkuvalt kõrge.**
- **2008. aasta I kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk vähenes eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 40% ja moodustas 15,3% viimase nelja kvartali SKPst (vt tabel 1 ja joonis 1)¹. Absoluutväärtuses oli jooksevkonto puudujääk 7,9 miljardit krooni. Eelmise kvartaliga võrreldes vähenes puudujääk neljandiku võrra.**
- **Väliskapitali sissevool toimus peamiselt otse- ja muu investeeringukapitalina.**
- **Maksebilansi reservid kasvasid 1,9 miljardi krooni võrra.**

2007. aastal alanud ja 2008. aastal jätkunud sisenõudluse nõrgenemine mõjutas märkimisväärselt Eesti väliskaubandusbilanssi. Jooksevkonto defitsiidi peamise allika, **kaupade konto** puudujääk kahanes nii eelmise aasta sama kvartali kui ka eelmise kvartaliga võrreldes neljandiku võrra ning moodustas 7,6 miljardit krooni. Väliskaubanduse puudujääk suhtena sama kvartali SKPsse vähenes 19%lt 13%ni. Eksport (FOB-hindades) oli ligi 32 miljardit ja import (FOB-hindades) 39 miljardit krooni. Väliskaubanduskäivet mõjutasid suuresti töötluskaubad (valdavalt mootorikütused), mille käive kahanes märgatavalt. Jättes käibest välja töötluskaubad, suurenes kaupade eksport 2008. aasta I kvartalis 14%, import aga jäi samaks.

Kaupade normaaleksport (töötluskaupadeta) suurenes kõigi kaubagruppide lõikes. Normaalmimpordis kattis osade kaubagruppide sisseveo kasv teiste vähenemise. Väliskaubanduse puudujäägi vähenemist mõjutasid enim metallide, transpordivahendite ja muude tööstuskaupade puudujääkide kahanemine ning puittoodete ülejäägi suurenemine. Väliskaubanduskäive ületas SKPd ligi viiendiku võrra (2007. aasta I kvartalis enam kui neljandiku võrra).

Peamise väliskaubanduspartneri – Euroopa Liidu – osa Eesti kaubavahetuses kasvas märkimisväärselt, hõlmates ligi kolmveerandi kaupade väljaveost ning üle 80% sisseveost. Samas langes ülejäänud riikide osa ekspordis ja SRÜ riikide osa impordis (peamiselt mootorikütuste käibe vähenemise tõttu).

¹ Sama kvartali SKP suhtes oli jooksevkonto puudujääk 13,3%. Jooksevkonto puudujääk reinvesteeringut tuluta, mille puhul reaalsel rahaliikumist ei toimu, moodustas 8,1% nelja viimase kvartali SKPst ning 6,1% sama kvartali SKPst.

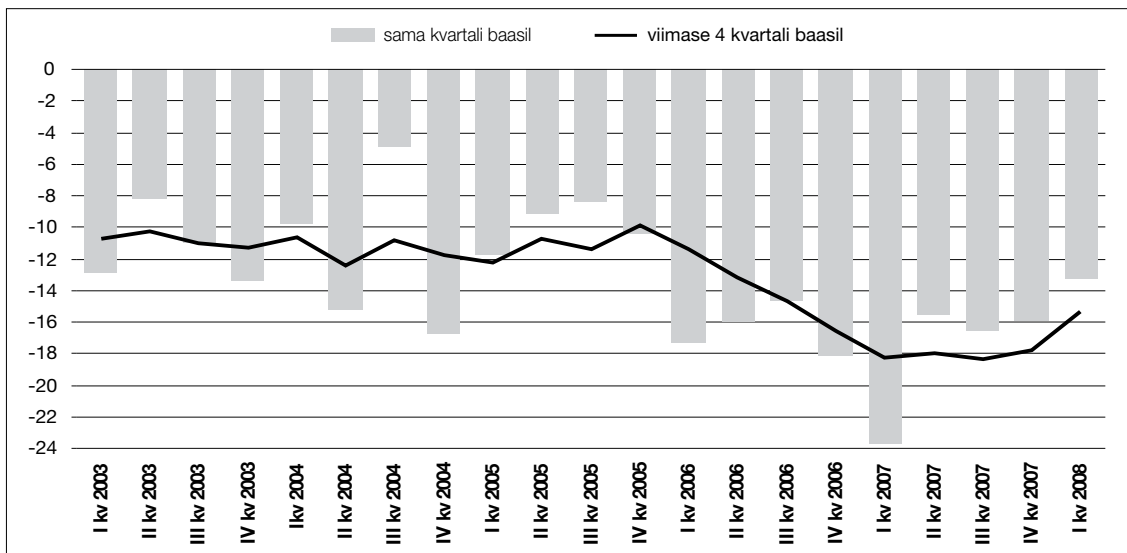
Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

Kirje	2005	2006	2007				2008	
	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I
Jooksevkonto	-17 371,6	-34 303,4	-13 023,3	-9 453,4	-10 219,2	-10 468,0	-43 163,9	-7 888,6
Kaubad ja teenused	-11 032,4	-24 231,4	-7 777,7	-6 397,9	-6 217,7	-6 567,2	-26 960,5	-4 118,2
Kaubad	-24 134,8	-37 515,5	-10 208,0	-11 070,9	-10 748,4	-9 994,5	-42 021,7	-7 616,0
kreedit (FOB)	98 262,3	121 430,6	30 026,9	33 089,8	30 148,5	33 099,2	126 364,4	31 576,4
deebet (FOB)	-122 397,2	-158 946,1	-40 234,8	-44 160,7	-40 896,9	-43 093,7	-168 386,1	-39 192,4
Teenused	13 102,5	13 284,1	2 430,3	4 673,0	4 530,7	3 427,3	15 061,3	3 497,7
kreedit	40 228,7	43 597,9	10 195,0	13 225,8	13 789,5	12 845,0	50 055,3	11 733,1
deebet	-27 126,2	-30 313,8	-7 764,7	-8 552,8	-9 258,8	-9 417,7	-34 994,0	-8 235,4
Tulu	-7 124,4	-10 768,2	-5 106,4	-3 752,6	-4 610,8	-4 519,0	-17 988,8	-5 028,0
kreedit	9 225,6	13 551,5	3 542,7	4 416,1	4 816,2	4 513,7	17 288,6	4 044,2
deebet	-16 349,9	-24 319,8	-8 649,1	-8 168,6	-9 427,0	-9 032,6	-35 277,3	-9 072,2
Jooksevülekanded	785,2	696,3	-139,2	697,1	609,3	618,1	1 785,4	1 257,6
kreedit	5 876,7	6 503,2	1 554,2	1 805,9	2 037,7	2 620,5	8 018,3	2 951,4
deebet	-5 091,6	-5 806,9	-1 693,4	-1 108,8	-1 428,4	-2 002,4	-6 232,9	-1 693,8
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	21 208,3	41 204,7	11 838,5	8 139,2	16 373,9	6 475,1	42 826,7	10 057,6
Kapitalikonto	1 325,9	4 388,5	514,5	511,4	562,4	1 117,5	2 705,9	1 244,2
Finantskonto	19 882,3	36 816,2	11 324,0	7 627,8	15 811,5	5 357,6	40 120,8	8 813,4
Otseinvesteeringud	27 321,7	8 577,5	5 376,9	408,5	1 515,5	5 368,3	12 669,1	4 314,9
Välismaal	-8 699,5	-13 824,1	-3 619,8	-7 251,9	-4 191,4	-2 970,0	-18 033,0	-4 392,4
Eestis	36 021,2	22 401,5	8 996,6	7 660,3	5 706,9	8 338,2	30 702,1	8 707,3
Portfelliinvesteeringud	-27 688,4	-16 476,5	-1 212,7	-2 444,6	-1 979,3	-123,4	-5 760,1	571,7
Nõuded	-10 818,4	-15 205,2	-3 666,8	-2 280,5	-3 357,7	821,0	-8 483,9	1 111,5
Omandiväärtpaberid	-4 848,9	-4 567,7	-2 197,1	-2 831,2	-2 439,0	-129,9	-7 597,2	1 382,5
Võlaväärtpaberid	-5 969,5	-10 637,5	-1 469,6	550,6	-918,6	950,9	-886,7	-271,1
Kohustused	-16 870,0	-1 271,3	2 454,0	-164,1	1 378,3	-944,4	2 723,8	-539,8
Omandiväärtpaberid	-16 352,3	3 730,3	3 162,6	909,2	811,6	-1 667,7	3 215,7	-1 013,3
Võlaväärtpaberid	-517,8	-5 001,6	-708,6	-1 073,3	566,7	723,3	-491,9	473,5
Tuletisinstrumentid	-97,6	78,5	-148,9	190,8	-485,3	-354,3	-797,8	562,0
Nõuded	13,5	-180,9	-300,4	121,1	-509,5	-191,1	-879,9	582,4
Kohustused	-111,1	259,4	151,5	69,7	24,2	-163,3	82,1	-20,5
Muud investeeringud	20 346,6	44 636,8	7 308,7	9 473,1	16 760,6	467,1	34 009,6	3 364,9
Nõuded	-10 454,2	275,3	-4 819,0	-9 213,6	1 064,4	-9 649,2	-22 617,5	-739,2
Pikaajalised	5 636,5	-3 052,9	-758,4	-496,3	-250,3	-1 004,4	-2 509,4	-753,5
Lühiajalised	-16 090,7	3 328,2	-4 060,6	-8 717,4	1 314,7	-8 644,8	-20 108,1	14,3
Kohustused	30 800,8	44 361,5	12 127,7	18 686,8	15 696,2	10 116,3	56 627,1	4 104,1
Pikaajalised	15 396,8	17 979,9	5 603,7	12 693,5	8 588,8	5 569,0	32 455,0	21 355,4
Lühiajalised	15 404,1	26 381,6	6 524,0	5 993,3	7 107,5	4 547,3	24 172,1	-17 251,3
Vead ja täpsustused	1 047,3	622,6	451,4	1 369,6	-756,4	659,8	1 724,4	-233,8
Üldbilanss	4 883,9	7 523,9	-733,3	55,4	5 398,3	-3 333,1	1 387,3	1 935,2
Reservvara	-4883,9	-7 523,9	733,3	-55,4	-5 398,3	3 333,1	-1 387,3	-1 935,2

Teenuste konto ülejääk suurenes aastaga ligi poole võrra ning oli 3,5 miljardit krooni. Teenuste eksport kasvas 15% ja import 6%. Teenuste konto ülejääki suurendasid erinevat liiki teenused. Peamist liiki teenuste ehk veoteenuste ülejääk kasvas veerandi võrra, seda nii reisijateveo kui ka muude veoteenuste toel. Kaubavedude ülejääk kahanes kolm korda eelkõige raudteevõrdude vähenemise tõttu. Teenuste ülejäägi kasvu panustasid oluliselt ehitusteenused, mille varasem puudujääk on viimased neli kvartalit olnud ligi poole miljardi kroonise ülejäägiga. Märkimisväärselt suurenes ka reisiteenuste ning väiksemas matus arvuti- ja infoteenuste ülejääk. Veo-, reisi- ja muude äriteenuste osatähtsus moodustas nii teenuste ekspordis kui ka impordis 83–84%.

Euroopa Liidu osa teenuste ekspordis oli 71% ja impordis 76%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soomega (2,2 mld krooni) ning suurim negatiivne saldo Egiptusega (0,3 mld krooni).

Sisemajanduse koguprodukti otseste koostisosade ehk kaupade ja teenuste eksport kasvas 8% ja import kahanes 1%, mistõttu nende puudujääk vähenes poole võrra.

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Tulukonto netoväljavool oli sama suur kui eelmise aasta I kvartalis, ulatudes 5 miljardi kroonini. Eesti residentide välismaal teenitud tulu kasvas 14% ning mitteresidentide Eestis teenitud tulu 5%. Viiendiku residentide välismaal teenitud tulust moodustas tööjõutulu ja ülejäänud investeerimistulu. Mitteresidentide Eestis teenitud tulu koosnes valdavalt investeerimistulust (97%). Residentide ja mitteresidentide investeerimistulust hõlmas reinvesteeritud tulu vastavalt 40% ning 63%. Nii residentide kui ka mitteresidentide tulu oli peamiselt seotud ELi riikidega (90%) ja finantsvahendusega (ligi 60%).

Jooksevülekannete varasem väike puudujääk muutus märkimisväärseks 1,3 miljardi krooni suuruseks ülejäägiks. Saabunud jooksevülekanded kahekordistusid ning lähetatud ülekanded jäid samaks. Ülejääki kasvatasid nii valitsemissektorile kui ka muudele sektoritele laekunud ülekanded Euroopa Liidu struktuurifondidest.

Kapitali- ja finantskonto (reservvarata) ülejääk oli 2008. aasta I kvartalis 10,1 miljardit krooni. Kapitali sissevool toimus valdavalt otse- ja muude investeeringutena.

Nii nagu jooksevülekanded, suurenes ka **kapitalikonto** ülejääk tuntuvalt ning oli 1,2 miljardit krooni. Kasvu taga olid valitsemissektorile ning eriti muudele sektoritele ELi struktuurifondidest laekunud kapitaliülekanded infrastruktuuriinvesteeringuteks.

Finantskonto ülejääk oli 8,8 miljardit krooni.

Otseinvesteeringute sissevool ületas 2008. aasta I kvartalis nende väljavoolu 4,3 miljardi krooni võrra. Välismaised otseinvesteeringud Eestisse ulatusid 8,7 miljardi ja Eesti residentide otseinvesteeringud välisriikidesse 4,4 miljardi kroonini.

Residentide poolt välismaale tehtud otseinvesteeringute struktuuris moodustas üle poole grupisisene laenamine, ligi viiendiku investeeringud aktsia- või osakapitali ning ülejäänud reinvesteeritud tulu. Residentide otseinvesteeringutest 90% tehti ELi liikmesriikidesse, millest omakorda ligi pool läks Leetu ja viiendik Lähti. Aktiivsemad välismaale otseinvesteeringud olid finantsvahenduse ning kinnisvara, rentimise ja äritegevuse investorid (vastavalt 47% ja 41% otseinvesteeringutest).

Mitteresidentide poolt Eestisse paigutatud otseinvesteeringute struktuuris hõlmas lõviosa (üle 60% otseinvesteeringutest) reinvesteeritud tulu ning viiendiku investeeringud aktsia- või osakapitali ja grupisisene laenukapital. Eestisse tehtud otseinvesteeringud pärinesid 92% ulatuses Euroopa Liidu riikidest, eelkõige Rootsist ja Hollandist. Otseinvesteeringutest ligi 40% läks finantsvahendusse ning neljandik kinnisvara, rentimise ja äritegevuse valdkonda.

Portfelliinvesteeringute netosissevool oli 0,6 miljardit krooni. Nõuded vähenesid 1,1 ja kohustused 0,5 miljardi krooni võrra. Nii nõuete kui ka kohustuste kahanemise taga olid peamiselt investeerimisfondid ja osaliselt ka muud sektorid. Tehinguid teostati põhiliselt omandiväärtpaberitega.

Tuletisinstrumentide netosissevool oli samuti 0,6 miljardit krooni ning oli peaaegu täies ulatuses seotud krediitiasutuste nõuete vähenemisega.

Muude investeeringute netosissevool oli tagasihoidlik, ulatudes 3,3 miljardi kroonini. Muu investeeringukapitali nõuded kasvasid vaid 0,7 ning kohustused 4,1 miljardi krooni võrra. Kohustuste suurenemise taga olid valdavalt krediitiasutused, mille laenukohustused suurenesid 22,3 miljardi krooni võrra. Sularaha ja hoiuste kohustused vähenesid samal ajal 18,7 miljardi krooni võrra.

Maksebilansi reservvara suurenes 1,9 miljardi krooni võrra.

* * * * *

2008. aasta II kvartali esialgne maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 29. septembril 2008 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond